

EXIGIM MESURES ALS GOVERNS PER REBAIXAR EL PREU DE LA LLUM

Les organitzacions i entitats sotasignats hem manifestat fa temps i reiteradament la necessitat de garantir l'accés als subministraments indispensables.

Dia rere dia, ens despertem alarmats per l'abusi d'encariment del preu de la llum. Estem assumint les tarifes més altes de la història, a pesar de la rebaixa de l'IVA que va aprovar el Govern. En els vuit primers mesos de l'any, l'increment del preu de la llum ha estat de gairebé el 30 %. A l'agost s'ha produït un increment del 46 % interanual i del 9,1 % respecte del mes anterior. Això ha empitjorat la situació de les persones en situació de vulnerabilitat i ha suposat un perjudici clar per a la majoria de la ciutadania i les petites empreses. De moment, ja és una realitat que l'augment de l'IPC provocat per l'encariment de l'energia està per sobre del previst i del creixement dels salaris.

La llum és avui un bé inassequible per a milions de ciutadans i ciutadanes, tant per a les persones més vulnerables com per als treballadors i treballadores amb sous més baixos, i és necessari intervenir-hi. Es tracta de béns essencials que han de ser accessibles per a tots i totes, amb un cost raonable, i, per tant, no poden tenir preus basats en l'especulació d'empreses privades.

El problema del preu de l'electricitat a Espanya té unes causes profundes que venen de lluny i que la conjuntura present —que no preveiem que millori a curt i a mitjà termini— ha agreujat. La inacció política dels diferents governs d'aquest país és una de les principals causes del problema: s'ha anat posposant una reforma contundent en el sector que estableixi un sistema de fixació de preus més just i transparent.

Així, tot i la complexitat de la qüestió de la generació, la distribució i la comercialització de l'energia elèctrica, **identifiquem les següents causes que cal canviar:**

El sistema de fixació del preu de l'electricitat, l'anomenat *mercat marginal*. Aquest remunera tota l'electricitat generada al preu de la tecnologia més cara que entra al sistema, independentment que el cost real de les altres tecnologies estigui molt per sota. És el que s'anomena *beneficis caiguts del cel*, que s'avaluen entre 800 i 1.200 milions d'euros cada any.

L'augment del preu del gas natural. El gas natural es fa servir per produir electricitat a les centrals de cicle combinat. El preu del gas natural ha augmentat en els mercats internacionals i també el preu dels drets d'emissió de CO₂ que paga aquesta tecnologia, i, com a conseqüència, afecta el mercat marginal i el preu de tota l'electricitat.

El control de la generació hidroelèctrica per part de les grans companyies. Aquesta tecnologia, produïda amb un bé públic com és l'aigua amb la majoria dels embassaments i centrals ja amortitzats és —a hores d'ara— l'únic mecanisme efectiu d'emmagatzematge d'energia i molt flexible per adaptar-se a les variacions de la demanda. El seu cost de producció s'estima en 3 euros cada megawatt/hora (MG/h). Es podria fer servir per atenuar el cost de l'electricitat, però les companyies fan tot el contrari, oferint l'energia d'origen hidroelèctric a preus molt propers als de la generada amb gas.

Hi ha altres components de la factura sobre els quals es pot debatre si és pertinent que hi siguin o no. Tot sabent que en cas de canvis els haurien d'assumir els pressupostos generals de l'Estat, tant si se'n treuen costos com si es redueix la recaptació per una reducció dels impostos.

El nou model de facturació, vigent des del passat mes de juny, mal explicat, no es pot aplicar en un moment en què l'electricitat s'encareix exageradament i sense mesures compensatòries per a qui no pot canviar l'hora en què la consumeix.

En tot cas, les mesures que està prenent el Govern de l'Estat, que demostren que sí que es podia actuar sobre el mercat elèctric, són positives, han de tenir continuïtat i esdevenir estructurals, ja que és evident que el cost de l'energia, i en concret de l'electricitat, es mantindrà elevat a curt i a mitjà termini.

L'encariment de l'electricitat té greus conseqüències socials, també pot ser un obstacle important per a la recuperació econòmica i en la transició vers la sostenibilitat enmig de l'emergència climàtica.

Per això

RECLAMEM:

- 1. La creació d'una prestació de subministrament mínim vital**, articulada amb l'ingrés mínim vital i la renda garantida de ciutadania, que millori substancialment el bo social elèctric i el bo tèrmic. Crear un dret efectiu que protegeixi dels talls de subministrament d'una manera permanent i no per raó de situacions conjunturals a les famílies vulnerables.
- 2. Establir un tram de consum a preu reduït** en funció dels ocupants de l'habitatge de manera semblant a com es fa amb l'aigua.
- 3. Condonar els deutes de les famílies amb les empreses subministradores** quan responen a raons objectives de pèrdua d'ingressos.
- 4. Convertir en estructural el mecanisme pel qual es detreuen a les empreses elèctriques els *beneficis caiguts del cel***, introduint el mecanisme de l'auditoria de costos de totes les instal·lacions i les centrals de generació.
- 5. Establir un mecanisme de contractes a mitjà termini a un preu fix** per reduir la volatilitat dels preus i per disminuir el risc dels consumidors, i que una part l'assumeixin les empreses generadores. Aquest sistema existeix a Portugal.

6. **Cal fer més senzill i assequible el canvi de potència contractada**, ja que en l'actualitat es penalitza el canvi en cost i temps.
7. **Transformar el mercat marginal canviant-lo pel principi de remunerar segons cost**. Si això demana canvis en les normes de la Unió Europea cal abordar-los. Mentre arriben, cal – com el Govern ha sol·licitat- sortir d'aquest sistema al·legant l'excepcionalitat de la situació i els danys socials que provoca en el mercat espanyol.
8. **Posar fi a l'oligopoli elèctric:**
 - **Segregació de les centrals hidroelèctriques** de les actuals companyies elèctriques per posar fi a la gestió oportunista d'aquest recurs.
 - **Separació definitiva de les activitats de generació de transport, distribució i comercialització**. (les grans empreses elèctriques les tenen segregades des de l'any 1997), **evitant que mantinguin l'oligopoli elèctric** (Iberdrola, Endesa i Naturgy) seguint integrades en hòldings empresarials.
 - **Gestió pública del recurs hidroelèctric** per facilitar la gestió d'un parc de creixement renovable, garantir els cabals ecològics i moderar el preu de l'electricitat.
9. **Treure components de la factura elèctrica que siguin assumits pels pressupostos generals de l'Estat.**
10. **Impulsar la transició energètica:**
 - **Desenvolupar les energies renovables** per prescindir tan aviat com sigui possible de les centrals de cycle combinat i després de les centrals nuclears.
 - **Accelerar la implantació de l'autoconsum i les comunitats energètiques**, mitjançant projectes "clau en mà" finançats per una empresa pública que canalitzi els fons Next Generation.
 - **Crear un fons d'ajudes per a les famílies vulnerables i les comunitats de veïns** per a l'adquisició d'electrodomèstics i d'equips més eficients i per millorar els aïllaments dels habitatges.